

MESLEK YÜKSEKOKULUNDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

¹Selahattin AKPINAR, ¹Öznur AKPINAR

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KARAMAN

Özet

Bu araştırma; meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini tespit ederek sosyal beceri düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde farklı meslek yüksekokullarında öğrenim gören 750 öğrenciye, Riggio (1986) tarafından geliştirilen Yüksek tarafından 1997 yılında Türkçeye uyarlanan Sosyal Beceri Envanteri (Kendini Tanımlama Envanteri) kullanılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri $\bar{X} = 280,7840$ olarak bulunmuş ve ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek değer göz önüne alınarak öğrencilerin orta seviyede sosyal beceri düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin demografik özelliklerinin özelliklerin bazılarında anlamlı bir fark bulunamazken bazı değişkenlerde ise anlamlı bir fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Sosyal Beceri, Meslek Yüksekokulu

EXAMINATION OF THE LEVEL OF SOCIAL SKILLS OF VOCATIONAL HIGH SCHOOL STUDENTS

Abstract

This study aimed to determine the level of social skills of vocational high school students and reveal whether they differ according to demographic characteristics.

750 vocational high school students from Karamanoğlu Mehmetbey University participated in this study. Social Skills Inventory developed by Riggio (1986) and adapted into Turkish by Yuksek in 1997 was used.

The level of social skills of the students was found as $\bar{X} = 280,7840$ and the fact that students had intermediate level of social skills was found by taking cognizance of the highest and lowest scores in the scale. While there was no difference found in some of the demographic characteristics of the social skills level of the students, there was a meaningful difference in some variables.

Key words: Student, Social Skill, Vocational High School

Giriş

Sosyal beceri kavramı “Social Skills” karşılıdır ve kelimenin İngilizce aslı çoğuldur. Bu kavramla ilgili birçok tanım bulunmaktadır (Bacanlı 1999). Marlowe (1986), sosyal beceri kişiler arası durumlarda, kişinin kendisi dâhil insanların duygu, düşünce ve davranışlarını anlama ve anlayışa uygun davranma yeteneği olarak tanımlamaktadır. Sorias (1986) sosyal beceriyi; bireyin çevresi ile olumlu ilişkiler kurması, duygularını uygun biçimde anlatabilmesi, kişisel haklarını savunabilmesi, gerektiğinde4 diğer insanlardan yardım isteyebilmesi ve kendisine ters gelen istekleri geri çevirebilmesini kolaylaştıran, öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlamıştır. Bacanlı (2001) sosyal beceriyi, bireyin diğer insanlarla başarılı bir şekilde etkileşimde bulunmasını sağlayan davranışlar olarak tanımlamaktadır. Yukarıdaki tanımlarda sosyal beceriler, öğrenilmiş davranışlar olarak ele alınmıştır. Carledge ve Milburn (1983), sosyal beceri tanımlarının ortak noktalarını şu şekilde belirlemiştir. Başkalarında olumlu tepkiler getirerek ve olumsuz tepkilerin gelmesini engelleyecek, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak, sosyal olarak kabul edilebilir olarak öğrenilmiş sosyal beceriler, çevrede etki bırakan, hedefe yönelik davranışlar olarak sosyal beceriler, duruma özgü ve sosyal beceriye göre değişen sosyal beceriler, hem belirli gözlenebilir davranışlar, hem de gözlenmeyen bilişsel ve duyuşsal öğeler içeren davranışlar olarak sosyal becerilerdir (Akt. Yüksek, 1997). Michelson (1983) birçok sosyal beceri tanımını birleştirerek sosyal beceride yedi öge bulunduğunu ileri sürmüştür. Bunlar; Sosyal beceriler öncelikle öğrenmeyle kazanılır, sosyal beceriler sözel ve sözel olmayan davranışları kapsar, sosyal beceriler hem etkili hem de uygun davranışı başlatma ve cevaplar gerektirir, sosyal beceriler doğal olarak etkileşimseldir ve etkili ve uygun tepkide bulunmayı gerektirir, sosyal beceri sosyal desteği artırır, sosyal beceri performansı, katılımcılar ve ortaya çıktığı ortamların özelliklerinden etkilenir diğerlerinin yaş, cinsiyet, prestiji ve sosyal statü gibi faktörler bireyin sosyal performansını etkiler ve sosyal performanstaki yeterlilik ve davranışlardaki aşırılıklar müdahale için açığa çıkarılıp belirlene bilinir (Akt.Moote ve diğerleri 1999). Sosyal beceri ve yetenek konusundaki araştırmalar 1920’li yıllarda Thorndike tarafından sosyal zekânın tanımlanması ile birlikte başlamıştır (Yüksek, 1997). Bu çalışmanın amacı ise üniversite de meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini ortaya koyarak, sosyal beceri düzeylerinin demografik özelliklere göre de farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir.

Hızlı bir değişimin yaşandığı günümüzde, bu değişiklikler toplum yaşamını da etkilemektedir. Bu gelişmeler değişim süreci içerisinde kişiler arası ilişkilere de yansımaktadır. İnsan, ancak başka insanlarla ilişkileri ile var olabilen toplumsal bir varlıktır. İnsanların düşünebilme, düşündüğünü karşısındakine anlatabilme yeteneği, toplumsal yaşamının temelini oluşturmaktadır. Kişilerarası ilişkiler ve bu ilişkilerin niteliği insan hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bu durumda insanların çevresi ile olan ilişkilerine etki etmektedir. İnsanlar çevresi ile ilişki kurma ve bu ilişkileri de geliştirebilme eğilimi içerisinde. Dolayısıyla insanlar sosyal ilişkiler kurarak çevresi ile etkileşim içerisinde bulunurlar. İnsanlar bu etkileşim sürecinde sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri yeterince sosyal beceri kazanmalarıyla

mümkün olabilmektedir. Kazanılan sosyal beceriler insan ilişkilerinde duygusal, sosyal ve davranışsal uyum alanında da önemli bir rol oynamaktadır. Bu unsurlar insan ilişkilerinde yani sosyal ilişkilerde önem arz etmektedir (Adsız,1986). İnsanların başarılı ve doyurucu ilişkiler kurabilmeleri için iyi iletişim kurabilme becerileri edinmeleri gerekmektedir (Özçep,2007). Sosyal becerilere sahip olma, farklı sosyal rolleri yerine getirme ve etkili iletişim gibi alanlardaki yetenekler, birey üzerinde olumlu sosyal imaja önderlik eder (Bandura, 1977). Bu alanda sosyal becerilere sahip olan birey sosyal olarak etkindir, bu durum sosyal statülerinin artmasına neden olur ve bireyin kendisine olan güvenini artırır. Sosyal beceriye sahip bireyler sosyal ilişkilerde güvenlidirler. Çünkü bu bireyler sosyal statülerindeki başarılarını dışsal nedenlerden çok içsel nedenlere yüklemiştir (Riggio ve diğerleri 1991, Akt. Akpınar, 2010). Sosyal beceride sosyal çevre ve davranış biçimlerine vurgu yapılmaktadır. Bu da bireyin sosyal çevreye uygun davranış kalıpları geliştirmesinin sosyal beceri olarak kabul edildiğini göstermektedir (Akpınar, 2010). Riggio (1986) sözel olmayan mesajlarda iletişim konusunda ilgilenmiştir. Mesajın gönderilmesi ve alınması ile ilgili becerilerin anlatımcılık ve duyarlılık temsil ettiğini söylemektedir. Özellikle duyuşsal mesaj gönderme ve alma yeteneğinin sözel olmayan sosyal becerilerle ilgili olduğunu belirtmektedir. Bu beceriler; duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol olarak adlandırılır (Riggio, 1986).

1-Duyuşsal Anlatımcılık: Bu boyut bireylerin anlatım becerilerini tutumlarını sözel olmayan ifade becerileri gibi duyuşsal durumlarını ölçer. Sözel olmayan mesajı göndermede ki genel beceriyi kastetmektedir. Bununla birlikte bu boyut, hem bireyin hissettiği duyuşsal durumları spontane ve uygun bir şekilde ifade etme yeteneğini, hem de kişiler arası yönelime ilişkin durum ve tutumları sözel olmayan bir şekilde ifade etme yeteneğini yansıtmaktadır.

2- Duyuşsal Duyarlılık: Mesaj alma ve başkalarıyla sözel olmayan iletişimin çözümlenmesinde genel becerileri ölçer. Duyuşsal duyarlılığı yüksek bireyler, duyuşsal iletişimi hızlı ve yeterli bir şekilde çözümleyebilirler, diğerlerinin duyuşsal durumlarına karşı çık hassastırlar. Ancak başka bireyler, duyuşsal olarak duyarlı bireyleri çabuk etkileyebilirler.

3-Duyuşsal Kontrol: Duygusal ve sözel olmayan göstergeleri düzenleme ve kontrol etme becerisidir. Duygusal kontrol düzeyi yüksek olan bireyler, iyi bir duygusal oyuncu gibidirler. Hissettikleri duygusal durumları maskeleyerek için birbiri ile zıt duygusal durumları kullanırlar.

4- Sosyal Anlatımcılık: Sözel konuşmadaki beceri ve başkalarıyla sosyal etkileşime girme yeteneği olarak tanımlanır. Diğer bir deyişle, bu alt ölçek sözel konuşmadaki beceri ve başkalarıyla sosyal yakınlaşmaya girme becerilerini ölçer.

5- Sosyal Duyarlılık: Sözel iletişimi anlama, çözümlenme becerisi ve bireyin sosyal davranış kuralları hakkındaki genel bilgileri ölçer. Bunun yanı sıra, bireylerin uygun sosyal davranışlarını yönlendiren normları anlamak ve bireysel duyarlılığı değerlendirmektir. Sosyal olarak duyarlı olan bu

birey, duygularının etkisinde daha çok kalır, gerilim ve içsel çatışmaları daha çok yaşarlar. Sosyal duyarlılık düzeyi yüksek olan bireyler başkalarına karşı ilgili ve dikkatlidirler.

6- Sosyal Kontrol: Sosyal rol oynamaya ve kendini ayarlama becerisidir. Sosyal kontrol becerisi yüksek olan bireyler sosyal olarak uyumlu ve kendilerine güvenlidirler (Riggio, 1986., Özçep, 2007, Çilingir, 2006., Akt. Akpınar, 2010., Uzamaz, 2000., Özlek, 2003).

Sonuç olarak sosyal beceri, bireyin diğer insanlarla başarılı bir şekilde etkileşimde bulunmasını sağlayan davranışlardır. Dolayısıyla sosyal beceri eksikliği ise; bireyin davranış özelliklerinden bazı sosyal davranışların olmaması anlamına gelmektedir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmada mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel tarama ve ilişkisel taramaya yönelik bir yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılında, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi merkez kampüsünde 287'si teknik bilimler meslek yüksekokulu, 213'ü sağlık bilimler meslek yüksekokulu ve 250'si ise sosyal bilimler meslek yüksekokulunda öğrenim gören toplam 750 meslek yüksekokulu öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırmada Riggio (1986) tarafından geliştirilen Yüksek tarafından 1997 yılında Türkçeye uyarlanan Sosyal Beceri Envanteri (Kendini Tanımlama Envanteri) kullanılmıştır. Sosyal beceri envanteri her biri 15 sorudan oluşan, duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol olmak üzere altı alt boyutu olan toplam 90 maddeden oluşan 5 likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin cevapları “hiç benim gibi değil”, “biraz benim gibi”, “benim gibi”, “oldukça benim gibi” ve “tamamen benim gibi” şeklindedir. Ölçekte 52 soru doğrudan 32 soru ise tersine çevrilerek puanlanmıştır. Cevap anahtarında her bir soruya en düşük 1 en yüksek 5 puan verilmekte buna göre ölçeğin tamamından en düşük 90 en yüksek 450 puan alınabilmektedir. Her bir alt ölçekten ise 15 sorudan oluşması münasebetiyle en az 15 en fazla 90 puan alınabilmektedir (Yüksek, 1997, Akpınar, 2010).

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri şu şekilde yorumlanmıştır. Öğrencilerin 287(%32,3)'si teknik bilimler meslek yüksekokulu, 213(%28,4)'ü sağlık bilimler meslek yüksekokulu ve 250(%33,3)'si ise sosyal bilimler meslek yüksekokulunda öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 400(%53,3)'ü kadın 350(%46,7)'si ise erkektir. Öğrencilerin yaşlara göre dağılımları ise; 34(%4,5)' 17-18 yaş arası, 409(%54,5)'u 19-20 yaş arası, 218(%29,1)'i 21-23 yaş arası ve 89(%11,9)'u ise 23 yaş ve üzeri şeklindedir. Öğrencilerin 409(%54,5)'u birinci sınıf 341(%45,5)'i ikinci sınıf ve öğrencilerin 450(%60,0)'si birinci öğretimde 300(%40,0)'ü ise ikinci öğretimde eğitim öğretim görmektedirler. Öğrencilerin kaldıkları yerlere göre dağılımları ise; 175(%23,3)'i öğrenci evinde, 212(%28,3)'si devlet yurdunda, 113(%15,1)'ü özel yurttan ve 250(%33,3)'si ise ailesi ile beraber kalmaktadır. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre dağılımları ise; 52(%6,9)'si okuryazar değil, 37(%4,9)'si okuryazar, 405(%54,0)'si ilkokul, 149(%19,9)'u ortaokul, 84(%11,2)'si lise ve 23(%3,1)'ü ise

üniversite mezunudur. Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre dağılımları 11(%1,5)'i okuryazar değil, 24(%3,2)'ü okuryazar, 332(%44,3)'si ilkokul, 172(%22,9)'si ortaokul, 139(%18,5)'u lise ve 72(%9,6)'si ise üniversite mezunu şeklindedir. Öğrencilerin 67(%8,9)'sinin babası memur, 156(%20,8)'si işçi, 83(%11,1)'ü esnaf, 119(%15,9)'u çiftçi, 178(%23,7)'i emekli ve 147(%19,6)'si ise serbest meslektir. Öğrencilerin 116(%15,5)'sının annesi herhangi bir işte çalışırken 634(%84,5)'ünün ise herhangi bir işte çalışmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin aylık gelir durumlarına göre dağılımları ise; 79(%10,5)'u 0-500 lira arası, 63(%8,4)'ü 501-750 lira arası, 103(%13,7)'ü 751-1000 lira arası, 134(%17,9)'ü 1001-1250 lira arası, 149(%19,9)'u 1251-1500 lira arası ve 222(%29,6)'si ise 1501 lira ve yukarısı şeklindedir. Öğrencilerin 205(%27,3)'i aktif olarak spor yaparken 545(%72,7)'i ise spor yapmamaktadır.

Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılacak olan analizlerin normal dağılım(parametrik) veya normal olmayan dağılım (namparametrik) için One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır.

Tablo.1 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerini Gösteren One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi

Sosyal Beceri	
N	750
Mean	280,7840
Std. Deviation	26,57556
Kolmogorov-Smirnov Z	1,890
p	,002

One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine yapılacak olan analizlerin normal olmayan dağılım yani nompametrik olmaları münasebetiyle (P<0.05) Mann-whitney U testi ve Kruscal Wallis testi yapılmıştır.

Bulgular

Tablo.2 Araştırmacıların Genel Olarak Sosyal Becerileri Alt Boyutlarıyla Toplam Puanına İlişkin \bar{X} ve Ss Değerine İlişkin Sonuçları

Sosyal Beceri Alt Boyutları	n	\bar{X}	Ss	Min.	Max.	Envanterde Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puan
Duyuşsal Anlatımcılık	750	45,7613	6,20072	25,00	69,00	15-75

Duyuşsal Duyarlılık	750	48,3347	9,15925	25,00	76,00	15-75
Duyuşsal Kontrol	750	44,1333	7,00874	22,00	80,00	15-75
Sosyal Anlatımcılık	750	46,2693	8,70719	19,00	70,00	15-75
Sosyal Duyarlılık	750	47,0667	7,56623	26,00	74,00	15-75
Sosyal Kontrol	750	49,2187	8,57404	22,00	97,00	15-75
Toplam Puan	750	280,7840	26,57556	207,00	413,00	90-450

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin geneline ait, sosyal beceri alt boyutları ve sosyal beceri toplam puan ortalamaları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda; duyuşsal anlatımcılık alt boyutlarında \bar{X} =45,7613, duyuşsal duyarlılık alt boyutlarında \bar{X} =48,3347, duyuşsal kontrol alt boyutlarında \bar{X} =44,1333, sosyal anlatımcılık alt boyutlarında \bar{X} =46,2693, sosyal duyarlılık alt boyutlarında \bar{X} = 47,0667, sosyal kontrol alt boyutlarında \bar{X} =49,2187, sosyal beceri toplamında ise \bar{X} =280,7840 puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin tamamının Sosyal Beceri Envanteri toplam puanından almış oldukları \bar{X} =280,7840 puan ortalaması, envanterin toplam puanından alınabilecek (Min. 90-Max. 450) değerler göz önüne alındığında öğrencilerin orta seviyede bir sosyal beceri düzeyine sahip oldukları söylenebilir. Sosyal Beceri Envanterinin alt boyutlarından, alınabilecek puan (Min. 15-Max. 75) puan göz önüne alındığında ise, öğrencilerin alt boyutlardan almış oldukları puan ortalamaları \bar{X} =44,1333- \bar{X} =49,2187arasında değiştiği için tüm alt boyutlarda da orta seviyede bir sosyal beceriye sahip oldukları ileri sürülebilir.

Tablo.3 Araştırmacıların Öğrenim Gördükleri Okul Değişkenine Göre Sosyal Beceri Envanteri Alt Boyutları ve Toplam Puanı İlişkin Kruskal-Wallis H testi Sonuçları

Sosyal Beceri Alt Boyutları	Öğrenim Gördüğü Okul	n	Sıra Ortalaması	df	X ²	p-değeri	Fark
Duyuşsal Anlatımcılık	Sağlık Bilimler MYO	287	392,64	2	6,481	,039	1-2
	Teknik Bilimler MYO	213	344,31				
	Sosyal Bilimler MYO	250	382,39				

Duyuşsal Duyarlılık	Sağlık Bilimler MYO	287	431,44	2	31,362	,000	1-2
							1-3
	Teknik Bilimler MYO	213	334,54				
	Sosyal Bilimler MYO	250	346,17				
Duyuşsal Kontrol	Sağlık Bilimler MYO	287	329,54	2	21,601	,000	1-2
							1-3
	Teknik Bilimler MYO	213	395,38				
	Sosyal Bilimler MYO	250	411,32				
Sosyal Anlatımcılık	Sağlık Bilimler MYO	287	389,74	2	3,532	,171	Yok
	Teknik Bilimler MYO	213	353,23				
	Sosyal Bilimler MYO	250	378,13				
Sosyal Duyarlılık	Sağlık Bilimler MYO	287	409,07	2	11,432	,003	1-2
							1-3
	Teknik Bilimler MYO	213	349,26				
	Sosyal Bilimler MYO	250	359,32				
Sosyal Kontrol	Sağlık Bilimler MYO	287	426,89	2	32,494	,000	1-2
							1-3
	Teknik Bilimler MYO	213	370,98				
	Sosyal Bilimler MYO	250	320,36				2-3
Toplam Puan	Sağlık Bilimler MYO	287	420,10	2	19,832	,000	1-2
							1-3
	Teknik Bilimler MYO	213	343,97				
	Sosyal Bilimler MYO	250	351,16				

Tablo 3’de öğrencilerin öğrenim gördükleri Meslek Yüksek Okulu değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. İnceleme sonucunda; öğrencilerin öğrenim

gördükleri Meslek Yüksekokulu değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinde duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve toplam puan ortalamalarında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre; Sağlık Hizmetleri Meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve toplam puanları Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulunda okuyanlara oranla daha yüksek iken, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören öğrencilerin duyuşsal kontrol puan ortalamaları ise Sağlık Bilimleri Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin duyuşsal duyarlılık, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve toplam puan ortalamaları, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulunda Öğrenim gören öğrenciler oranla daha yüksek iken, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin ise; duyuşsal kontrol puan ortalamaları daha yüksek olduğu görülmektedir. Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören öğrencilerin sosyal kontrol puan ortalamaları Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo.4 Araştırmacıların Aktif olarak Spor Yapıp Yapmama Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Envanteri Alt Boyutları ve Toplam Puana İlişkin Man-Whitney U testi Sonuçları.

Sosyal Beceri Alt Boyutları	Spor Yapma Durumu	n	Sıra Ortalaması	u	z	p değeri	
Duyuşsal Anlatımcılık	Spor Yapıyor	205	401,45	50542,000	2,015	-	,044
	Spor Yapmıyor	545	365,74				
Duyuşsal Duyarlılık	Spor Yapıyor	205	381,56	54620,500	,470	-	,638
	Spor Yapmıyor	545	373,22				
Duyuşsal Kontrol	Spor Yapıyor	205	423,27	46070,000	3,708	-	,000
	Spor Yapmıyor	545	357,53				
Sosyal Anlatımcılık	Spor Yapıyor	205	412,33	48312,000	2,858	-	,004
	Spor Yapmıyor	545	361,65				
Sosyal Duyarlılık	Spor Yapıyor	205	363,79	53461,500	,909	-	,363
	Spor Yapmıyor	545	379,91				
Sosyal Kontrol	Spor Yapıyor	205	363,79	52351,500	1,329	-	,184
	Spor Yapmıyor	545	379,91				
Toplam Puan	Spor Yapıyor	205	406,20	49570,000	2,380	-	,017
	Spor Yapmıyor	545	363,95				

Tablo 4’de öğrencilerin aktif olarak spor yapıp yapmama değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. İnceleme sonucunda; öğrencilerin aktif olarak spor yapıp yapmama değişkenine göre, duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık ve sosyal kontrol puan ortalamalarında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık ve sosyal beceri toplam puan ortalamaları aktif olarak spor yapmayan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan da sporun sosyalleşme olumlu yönde etki yaptığı yapılan çalışma sonucunda teyit edilmiştir.

Ayrıca cinsiyet (kadınlar duyuşsal duyarlılık ve sosyal duyarlılık puan ortalamalarında, erkekler ise, duyuşsal kontrol puan ortalamalarında daha yüksek), öğrenim gördüğü sınıf (1.sınıfta öğrenim görenlerin sosyal duyarlılık puan ortalamaları, 2.sınıfta öğrenim görenlerin ise sosyal kontrol puan ortalamaları daha yüksek), okuduğu öğrenim (ikinci öğretimde öğrenim görenlerin sosyal kontrol puan ortalamaları daha yüksek), anne eğitim durumu(anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin duyuşsal anlatımcılık puan ortalamaları anneleri okuryazar olan öğrencilere oranla daha yüksek), baba eğitim durumu babaları lise mezunu olan öğrencilerin duyuşsal duyarlılık puan ortalamaları babaları okuryazar olmayan, okuryazar ve ilkokul mezunlarına oranla daha yüksek, aynı olay sosyal anlatımcılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam puanında da görülmektedir. Buradan da eğitim seviyesi yüksek olan babalarının çocuklarının sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Baba mesleği (babaları memur olanların sosyal kontrol puan ortalamaları babaları işçi olan öğrencilere oranla, babaları serbest meslek olan öğrencilerin sosyal kontrol puan ortalamaları babaları işçi olan öğrencilere oranla ve babaları serbest meslek olan öğrencilerin sosyal kontrol puan ortalamaları babaları çiftçi olan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu), annelerinin bir işte çalışıp çalışmama durumu (çalışan annelerin çocukları duyuşsal duyarlılık puan ortalamalarında çalışmayan annelerin çocuklarına oranla daha yüksek olduğu) ve aylık gelir durumlarında (aylık gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin duyuşsal duyarlılık puan ortalamaları daha yüksek) da sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir tespit edilmiştir. Demografik özelliklerden yaş ve kaldığı yer değişkenlerinde ise sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma; meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini tespit ederek sosyal beceri düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda; araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal beceri toplam puanları $\bar{X} = 280,7840$, sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık $\bar{X} = 45,7613$, duyuşsal duyarlılık $\bar{X} = 48,3347$, duyuşsal kontrol $\bar{X} = 44,1333$, Sosyal anlatımcılık $\bar{X} = 46,2693$,

sosyal duyarlılık $\bar{X} = 47,0667$ ve sosyal duyarlılık puan ortalamaları ise; $\bar{X} = 49,2187$ olarak tespit edilmiştir. Buradan da araştırmaya katılan öğrencilerin orta seviyede sosyal beceri düzeylerine sahip oldukları (öğrencilerin toplam sosyal beceri puan ortalamaları 280,7840 olarak bulunmuş envanterden de alınabilecek en düşük puana 90 en yüksek puan ise 450 olması münasebetiyle), sosyal beceri alt boyutlarının tamamında orta düzeyde sahip oldukları söylene bilinir (öğrencilerin sosyal beceri alt boyutlarından en düşük 44,1333 ve en yüksek ise 49,2187 almaları ve envanterden ise en düşük 15 en yüksek 75 puan alabilecekleri için).

Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinde; yaş ve kaldıkları yer değişkenlerinde anlamlı bir fark tespit edilemezken, okuduğu meslek yüksekokulu, cinsiyet, okuduğu sınıf, okuduğu öğrenim, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, baba mesleği, annelerinin çalışıp çalışmaması, aylık gelir durumları ve aktif olarak spor yapıp yapmama değişkenlerinde ise anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul değişkenine göre sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin diğer meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilere oranla sosyal beceri toplam puanında, sosyal beceri alt boyutlarında da duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre; kadınların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal duyarlılık ve sosyal duyarlılık puanları yüksek iken erkeklerin ise duyuşsal kontrol puanları yüksek olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin okudukları sınıf değişkenine göre, sosyal beceri alt boyutlarından sosyal duyarlılık puanları birinci sınıfta okuyan öğrencilerin daha yüksek iken sosyal kontrol puanlarında ise ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri öğretim değişkenine göre, sosyal beceri alt boyutlarında sosyal kontrol puan ortalamaları ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin daha yüksek tespit edilmiştir. Öğrencilerin annelerin eğitim durumu değişkenine göre, sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık puan ortalamalarında üniversite mezunu olanların daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu değişkenine göre, sosyal beceri toplam puanında ve sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal duyarlılık, sosyal anlatımcılık ve sosyal duyarlılık puan ortalamaları lise mezunlarında daha yüksek tespit edilmiştir. Öğrencilerin babalarının mesleği değişkenine göre, sosyal beceri alt boyutlarından sosyal kontrol puan ortalamaları serbest meslek olanların daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin annelerinin bir işte çalışıp çalışmama değişkenine göre, sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık puan ortalamalarında anneleri işte çalışanların daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin aylık gelir durumu değişkenine göre, sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal duyarlılık puan ortalamaları 1500 tl ve üzeri olanların daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin aktif olarak spor yapıp yapmama değişkenine göre, sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol ve sosyal anlatımcılık puan ortalamaları spor yapanların daha

yüksek iken sosyal kontrol puan ortalamalarında ise spor yapmayanların daha yüksek olduğu görülmektedir.

Balcı ve Kalkan (2001) tarafından yapılan Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin utangaçlık düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi adlı çalışmada, genel olarak sosyal beceri düzeyi ve utangaçlık düzeyi arasında bir ilişki bulunmazken, sosyal becerinin alt boyutlarından olan duyuşsa duyarlılık ve sosyal anlatımcılık düzeyleri ile utangaçlık düzeyleri arasında da ilişki yoktur. Ancak duyuşsa anlatımcılık, duyuşsa kontrol, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol düzeyleri ile utangaçlık düzeyleri arasında bir ilişki bulunmuştur.

Deniz (2003) tarafından Selçuk Üniversitesinde farklı fakültelerde öğrenim gören 486 öğrenciye “Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi” yapılan çalışmada öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin cinsiyet ve okudukları sınıflara göre farklılaştığını tespit etmiştir. Cinsiyet değişkenine göre kadınların duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, sosyal kontrol ve toplam beceri puanları erkeklerden yüksek iken, erkeklerinde duyuşsal kontrol puanları kadınlardan yüksek tespit etmiştir. Okudukları sınıf değişkenine göre de son sınıfta okuyan öğrencilerin duyuşsal duyarlılık puanları yüksek iken birinci sınıfta okuyan öğrencilerin ise sosyal duyarlılık puanlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışma bizim yapmış olduğumuz çalışma ile paralellik arz etmektedir.

Avşar ve Kuter (2007) tarafından “Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin belirlenmesi” amacıyla yapılan çalışmada ise, öğrencilerin $X = 292,60$ puana dolayısıyla orta seviyede sosyal beceri düzeylerine sahip oldukları tespit etmişlerdir. Demografik özelliklere göre de cinsiyet (kadınların daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları), kardeş sayısı (kardeş sayısı az olanların daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları), sosyo ekonomik durumu (sosyo ekonomik durumu düşük olanların daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları) ve mezun oldukları lise (Anadolu lisesi mezunlarının daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları) sosyal beceri düzeylerinin farklılaştığını tespit etmişlerdir.

Çetin ve Kuru (2009) tarafından, İç Anadolu bölgesinde bulunan 11 üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılan çalışmalarında, öğrencilerin $X = 285,10$ puana, dolayısıyla orta seviyede sosyal beceri düzeylerine sahip oldukları tespit etmişlerdir. Demografik özelliklere göre de, cinsiyet (kadınların daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları), okudukları sınıf (1. Sınıfta okuyan öğrencilerin daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları) ve yaptıkları spor branşı (elit düzeyde spor yapanların daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları) sosyal beceri düzeylerinin farklılaştığını tespit etmiştir.

Akpınar ve arkadaşları (2012) tarafından “Aday Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi” amacıyla yapılan çalışmada öğretmen adaylarının $X = 285,45$ puana dolayısıyla orta seviyede sosyal beceri düzeylerine sahip oldukları tespit etmişlerdir. Demografik özelliklere göre de, aylık gelir durumu (Aylık gelir durumu yüksek olan öğrencilerin daha yüksek sosyal

beceriye sahip oldukları), yaş (21-23 yaş arası olan öğrencilerin daha yüksek daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları),okudukları sınıf (son sınıf öğrencilerinin daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları) ve annelerinin eğitim durumu (eğitim durumu yüksek olanların daha yüksek sosyal beceriye sahip oldukları), sosyal beceri düzeylerinin farklılaştığı tespit etmişlerdir.

Akpınar ve arkadaşları (2015) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören 466 öğrenciye “Spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerin bazı değişkenler açısından sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi” yapılan çalışmada öğrencilerin sosyal beceri toplam puan ortalamaları orta seviyenin üzerinde tespit ederken, öğrencilerin cinsiyet, yaş kaldığı yer, kredi alıp almama, aylık gelir durumu, babalarının mesleği, annelerinin çalışıp çalışmaması ve spora ilgi düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamazken, okuduğu sınıf, annelerinin eğitim durumu, babalarının eğitim durumu, kardeş sayıları ve yaşamların büyük bir kısmının geçirdikleri yer değişkenlerine ise de anlamlı bir fark bulmuşlardır. Bu çalışma bazı değişkenlerde bizim çalışmamızla paralellik arz etmekte iken bazı değişkenlerde ise farklılık arz etmektedir.

Kaynaklar

- Adsız, S.,(1986). İş Yerine Uyum Sağlama ve İşten Doyum Elde Etme. Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Akpınar S.,(2010). Spor Federasyonlarında Çalışanların, Sosyal Beceri, İş Doyumu Ve Problem Çözme Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Akpınar, S., Temel, V., Nas,K.,(2012). "An exploration of candidate teachers' social skills levels:Age, gender and other differences", Prime Journal of business administration and management , 338-343 pp.
- Akpınar, S., Akpınar, Ö., Nas, K., Temel, V., Birol S.Ş.,(2015). “ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerine Bazı Değişkenler Açısından Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, s.80-84.
- Avşar Z., Kuter F.Ö (2007). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi(Uludağ Üniversitesi Örneği). Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Journal of Theory and Practice in Education.3 (2) 197-206.
- Bacanlı, H., (1999). Sosyal Beceri eğitimi, İlköğretimde Rehberlik. Ankara, Nobel Yayınevi.
- Bacanlı, H.,(2001). Sosyal Beceri eğitimi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Balcı, S., Kalkan M., (2001). Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin utangaçlık düzeyleri ile ilişkisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 13 Samsun
- Bandura, A.,(1977). Self efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. Psychological Rewiev 84(2):191-215
- Çetin, M.Ç., Kuru, E.(2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi, Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 11(1).1-8.

- Çilingir, A.,(2006). Fen Lisesi ve Genel Lise Öğrencilerinin Sosyal Beceri ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Deniz M. E.,(2002). Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejileri ve sosyal Beceri Düzeylerinin Ta-Baskın ben duyguları ve Bazı Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Deniz M.E.(2003). Üniversite Öğrencilerinin sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi,Selçuk Üniversitesi,sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı9 Konya.
- Dowrick, P.W., (1986). Video training. Chapter 11 in Social survival for Children: A Trainer's Resource. New York: Brunner/Mazel.
- Kalafat, T.,(2006). Üniversite Öğrencilerinin Beden Memnuniyet Düzeyleri İle sosyal Beceri Düzeyleri arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Marlowe, H.A., (1986). Social Intelligence Evidence For Multidimensionality and Construct Indepence. Journal of Educational Psyclogy 78(1). 52-58.
- Moote, J., Gerald, Y., Smtyr, N.J., Wodarksi J.S., (1999). Youth in School Settings: A Review. Research on Social Work Practice. 9(1):427-439.
- Riggio R.E., (1986). Assessment of Basic Social Skills. Journal of Personality and Social Psychology; 51(3): 649
- Özlek ,S.,(2003). Lise Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerini Yordayan Bazı Değişkenler.vGazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- Özçep, C.,(2007). İlköğretimde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler açısından Karşılaştırılması. Bolu İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Sorias, O., (1986). Sosyal Beceri ve Değerlendirme Yöntemleri.Psikoloji Dergisi 5(1) 42-45
- Uzamaz, F.,(2000). Sosyal Beceri Eğitiminin Ergenlerin Kişiler Arası İlişki Düzeylerine etkisi. Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Yüksek, G.,(1997). Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi. Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi.
- Yousef, D.A.,(1998). Satisfaction with job Security As a Predictor of Organizational Multicultural Environment. International Journal of Mnpower. 19(2):184-194

**Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen "Meslek Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi" adlı projeden üretilmiştir.*

** Yapılan bu çalışma ERPA- International Congress on education 18-21 Mayıs 2017 tarihinde Budapeşte'de düzenlenen kongrede bildiri olarak sunulmuştur.*